

ORIGINAL ARTICLE

ORYGINALNY ARTYKUŁ NAUKOWY

FOREIGN EXPERIENCE OF FUNCTIONING FINANCIAL INSTITUTIONS OF COOPERATIVE TYPE

ZAGRANICZNE DOŚWIADCZENIA ZWIĄZANE Z FUNKCJONOWANIEM SPÓŁDZIELCZYCH INSTYTUCJI FINANSOWYCH

Olga Makushok, Olena Rybchak

Uman National University of Horticulture (Ukraine)
Umański Narodowy Uniwersytet Ogrodnictwa (Ukraina)

Makushok O., Rybchak O. (2015), *Foreign experience of functioning financial institutions of cooperative type/ Zagraniczne doświadczenia związane z funkcjonowaniem spółdzielczych instytucji finansowych*. Economic and Regional Studies, vol. 8, no. 4, pp. 119-127.

Summary: The purpose of this research is to examine the role of cooperative financial institutions in modern financial system and determine their place in national financial intermediation. Peculiarities of functioning cooperative financial institutions in world practice are studied and their basic similarities are identified. Need for formation and development of cooperative financial institutions of 2nd and 3d levels, particularly the cooperative banks in national practice is substantiated. On the basis of studying the international experience of countries with different levels of economic development, conditions of formation and activities of cooperative bank institutions in the domestic practice have been determined.

Keywords: cooperative, financial cooperative system, credit cooperation, cooperative bank, credit unions, cooperative associations

Introduction

Under the conditions of unstable economic development and imperfect state policy, cooperative movement has special importance which is based on the initiative and resources of small businesses and individuals. Service cooperatives for several centuries successfully demonstrate their importance both in production, processing and financial area. Even strong financial systems of developed countries must include cooperative financial institutions: cooperative banks (Germany), credit unions (France), credit unions and saving-loan associations (USA), saving-loan associations (Poland), credit-saving cooperatives (Hungary).

In crisis period which is now typical for national financial institutions relevance of formation and development of financial intermediaries of cooperative type increases.

Streszczenie: Celem tej pracy jest analiza roli spółdzielczych instytucji finansowych funkcjonujących we współczesnym systemie finansowym oraz określenie ich miejsca w krajowej interwencji finansowej. Specyfika funkcjonowania spółdzielczych instytucji finansowych podlega badaniom światowej praktyki a podobieństwa między nimi są identyfikowane. Uzasadniona jest więc potrzeba rozwoju spółdzielczych instytucji finansowych na drugim i trzecim poziomie, zwłaszcza w odniesieniu do banków spółdzielczych w praktyce krajowej. Na podstawie przeprowadzonych badań określone zostało międzynarodowe doświadczenie krajów o różnych poziomach rozwoju, różnych warunkach tworzenia oraz działania instytucji banków spółdzielczych w praktyce krajowej.

Słowa kluczowe: spółdzielczy, spółdzielczy system finansowy, współpraca kredytowa, bank spółdzielczy, spółdzielnie kredytowe, kooperatywy

Wstęp

W warunkach niestabilnego rozwoju gospodarczego oraz niedoskonałej polityki państwa ruch spółdzielczy zyskał na znaczeniu dzięki inicjatywom oraz zasobom małego biznesu oraz osób fizycznych. Spółdzielnie z sukcesem demonstrują już od wielu lat swoją ważność zarówno w zakresie produkcji, przetwarzania jak i w dziedzinie finansów. Nawet silne systemy finansowe krajów rozwiniętych zawierają w sobie spółdzielcze instytucje finansowe: banki spółdzielcze (Niemcy), spółdzielnie kredytowe (Francja), spółdzielnie kredytowe oraz towarzystwa oszczędnościowo-pożyczkowe (USA), towarzystwa oszczędnościowo-pożyczkowe (Polska), spółdzielnie oszczędnościowo-pożyczkowe (Węgry).

W czasie kryzysu, nagminnego obecnie w przypadku instytucji finansowych, zwiększyło się znaczenie tworzenia i rozwoju pośredników finansowych o charakterze spółdzielczym.

Address for correspondence: dr Olga Makushok, dr Olena Rybchak, Department of marketing, The Faculty of Economics & Entrepreneurship, Uman National University of Horticulture, 1 Institutka st., Uman, Cherkassy region, Ukraine 20305; phone: +38-04744-3-20-11, e-mail: olga_mak_2006@mail.ru
Full text PDF: www.ers.edu.pl; Open-access article.
Copyright © Pope John Paul II State School of Higher Education in Białá Podlaska, Sidorska 95/97, 21-500 Białá Podlaska;
Indexation: Index Copernicus Journal Master List ICV 2014: 70.81 (6.96); Polish Ministry of Science and Higher Education 2015: 8 points.

Analysis of recent research and publications indicates a slight start of developing scientific approaches concerning forming a system of cooperative financial institutions. In general, special attention should be paid to scientific heritage covering foreign experience of cooperative banks and outline conditions of forming similar national financial intermediation system.

Main body

In developed countries, cooperative financial system, maintaining a serious competition with sector of commercial banks is one of main sources of lending to small and medium businesses. In Austria, France, Netherlands, Germany, Italy and Poland market share of financial cooperative system in loans to small and medium businesses ranges from 20-47% (Goncharenko, 2005).

Effective cooperative financial systems around the world are of multilevel (two- or three-level) structure. Organizations of the first (baseline) level are local saving-loan cooperatives. For support and "supplement" of their activities at regional and national level institutions of the second and third levels are created jointly: regional or national banks and other financial institutions (insurance companies, cash payment centers, etc.). Sometimes, instead of creating separate organizations, participating in other (non-cooperative) enterprises or institutions of the financial sector is used. Multilevel cooperative financial systems exist not only in Western Europe but also in other continents, such as Brazil, India and China (CreditSPb - Position of German Cooperative Union of Raiffeisen, <http://credit-union.narod.ru/newskoop19.htm>).

Foreign credit cooperative systems in many countries with market economies have important similarities:

1. Combining primary (lower) credit cooperatives into regional financial and non-financial associations to enhance competitiveness and facilitate lower organizations to conduct their activities.

2. Combining regional financial and non-financial cooperative associations in national structures to defend their interests before public bodies as well as for effective management of financial resources of the system.

3. Creation by regional and national cooperative associations of appropriate service cooperative infrastructure that facilitates activity of lower cooperative organizations and makes it reliable and stable.

4. Thanks to cooperative associations and participation in the system of credit cooperation small lower cooperative institutions got benefits of large organizations allowing them to compete with commercial banks and other financial market entities.

5. Creating a system of credit cooperation in each country was carried out "down up" which a democratic management structure was equipped

Analiza aktualnych badań i publikacji ujawnia ostrożne początki rozwoju podejść naukowych w temacie tworzenia systemu spółdzielczych instytucji finansowych. W ujęciu ogólnym, należy zwrócić szczególną uwagę na naukowe dziedzictwo dotyczące zagranicznego doświadczenia banków spółdzielczych oraz wskazać warunki tworzenia się podobnego krajowego systemu pośrednictwa finansowego.

Problemy badawcze oraz wyniki

W krajach rozwiniętych spółdzielczy system finansowy, pozostający w silnej konkurencji z sektorem banków komercyjnych jest jednym z głównych źródeł pożyczek dla sektora małych i średnich przedsiębiorstw. W Austrii, Francji, Holandii, Niemczech, Włoszech i Polsce udział w rynku pożyczek dla małych i średnich przedsiębiorstw przyznawanych przez spółdzielczy system finansowy sięga poziomu 20-47% (Goncharenko, 2005).

Sprawne spółdzielcze systemy finansowe na świecie mają wielopoziomą strukturę (2 lub 3 poziomową). Organizacje znajdujące się na pierwszym poziomie (podstawowym) to lokalne spółdzielnie oszczędnościowo-pożyczkowe. W celu wsparcia i "uzupełnienia" ich działań na poziomie regionalnym i krajowym instytucje z drugiego poziomu oraz trzeciego poziomu tworzone są wspólnie przez regionalne i krajowe banki oraz inne instytucje finansowe (firmy ubezpieczeniowe, punkty kasowe itd.). Czasem, zamiast tworzyć osobne organizacje stosuje się udział w innych (nie-spółdzielczych) przedsiębiorstwach lub instytucjach sektora finansowego. Wielopoziomowe, spółdzielcze systemy finansowe istnieją nie tylko w Europie Zachodniej, ale także na innych kontynentach, np. W Brazylii, Indiach, Chinach (CreditSPb - Position of German Cooperative Union of Raiffeisen, <http://credit-union.narod.ru/newskoop19.htm>).

Zagraniczne kredytowe spółdzielcze systemy w wielu krajach w których występuje gospodarka rynkowa cechują się ważnymi podobieństwami:

1. Łączenie podstawowych (niższych) spółdzielni w regionalne towarzystwa finansowe i nie-finansowe w celu zwiększenia konkurencyjności oraz wsparcia niższego szczebla organizacji w prowadzeniu działalności.

2. Łączenie regionalnych towarzystw finansowych i nie-finansowych w strukturach państwowych w celu obrony ich interesów wobec organów publicznych a także dla skutecznego zarządzania środkami pieniężnymi systemu.

3. Utworzenie przez regionalne i krajowe stowarzyszenia spółdzielcze odpowiedniej infrastruktury usług spółdzielczych, która wspomaga działalność niższego rzędu organizacji spółdzielczych i dzięki której system jest stabilniejszy oraz bardziej wiarygodny.

4. Dzięki stowarzyszeniom spółdzielczym oraz udziału w systemie współpracy kredytowej małe in-

with and concentration of economic power in lower cooperative organizations (they have real leverage in their associations) (Goncharenko 2005).

But in Ukraine cooperative financial institutions are presented exceptionally by formations of 1st level – credit unions that operate separately, in full independence and are subject only to National Committee of financial services.

Historical world experience has shown that first cooperative financial institutions that provided simple financial services quickly reached the limits of increasing their efficiency and exhausted the interest of their members with ever-increasing needs in the financial services. This could lead to the fact that cooperatives would get in a difficult economic situation and main the most typical for credit cooperation clients would be denied access to financial services that meet their needs. In addition, the evolution of credit cooperation in different countries of the world showed that each individual cooperative financial institution inevitably is faced with two significant problems that arise in financing activities and have a serious impact on the development of all sector of financial cooperation.

The first problem is connected with an increase in demand for funds with a limited amount of credit resources of the cooperative (union). In this situation the credit unions practice:

- 1) use of extremely high market interest rates on deposits (for immediate additional financial resources), however, this significantly increases the risk of personal bankruptcy;
- 2) meeting the needs of individual union members, while denying others;
- 3) issuance of funds to all members of the union, but in smaller than they need, size;
- 4) queuing and issuance of funds in strict sequence;
- 5) obtaining loans in other financial institutions on terms that ensure stable operation and gradual growth of the organization.

The second problem in cooperative financial institutions arises when in certain periods demand for loans is reduced and there is a temporary surplus. This situation often arises in credit unions that operate for a long time and enjoy great confidence among the population. Funds which are invested and members want to invest additionally to such unions significantly exceed the amounts that can be placed in loans at a given time. This leads to the fact that excess borrowings become a source of losses for the union, because for this “idle” money interest still has to be paid. In this situation, credit unions operate in:

- 1) placing of temporarily free funds on deposit in a commercial bank;
- 2) restrictions of deposits dramatically reducing the interest paid on them;
- 3) temporary loans of reliable external borrowers who are able at short notice to repay (in the case of a sharp rise in demand for loans), paying for the use of beneficial interest.

stytucje spółdzielcze mogą czerpać korzyści od większych organizacji, które pozwalają im na konkutowanie z bankami komercyjnymi oraz innymi jednostkami funkcjonującymi na rynku finansowym.

5. Stworzenie systemu współpracy kredytowej w każdym z krajów zostało przeprowadzone od dołu do góry, gdzie demokratyczna struktura zarządzania została wyposażona w skoncentrowaną siłę gospodarczą wewnątrz spółdzielczych organizacji niższego poziomu (ich stowarzyszenia są dla nich prawdziwą siłą napędową) (Goncharenko 2005).

Jednak na Ukrainie spółdzielcze instytucje finansowe są wyjątkowo reprezentowane przez formy z pierwszego poziomu-unie kredytowe, które funkcjonują odrębnie, całkowicie niezależnie, oraz które podlegają wyłącznie Narodowemu Komitetowi ds. Usług Finansowych.

Historia światowego doświadczenia udowodniła, że pierwsze spółdzielcze instytucje finansowe które świadczyły proste usługi finansowe bardzo szybko osiągnęły limity wzrostu efektywności wyczerpując przy tym zainteresowanie swoich członków z wciąż rosnącymi potrzebami w zakresie usług finansowych. Mogło to doprowadzić do sytuacji, w której spółdzielnie znalazłyby się w trudnej sytuacji ekonomicznej co mogłoby spowodować odmówienie klientom współpracy kredytowej dostępu do usług finansowych które spełniałyby ich oczekiwania. Dodatkowo, rozwój współpracy kredytowej w różnych krajach na świecie pokazał, że każda spółdzielcza instytucja finansowa z osobna ostatecznie staje przed dwoma kluczowymi problemami powstałymi w trakcie swojej działalności a które mają krytyczny wpływ na rozwój całego sektora współpracy finansowej.

Pierwszy problem związany jest ze wzrostem zapotrzebowania na fundusze przy ograniczonej liczbie środków kredytowych spółdzielni (unii). W takiej sytuacji unie kredytowe stosują:

- 1) wykorzystanie wyjątkowo wysokich rynkowych stóp procentowych dla depozytów (dla pozyskania szybkich środków finansowych), jednak takie rozwiązanie znacząco zwiększa ryzyko bankructwa osobistego;
- 2) sprostanie potrzebom pewnym indywidualnych członków unii, a odmowa w przypadku innych,
- 3) wydanie środków dla wszystkich członków unii, lecz w mniejszych sumach niż te przez nich oczekiwane,
- 4) kolejka oraz wydawanie środków w ściśle ustalonej kolejności,
- 5) zaciąganie pożyczek w innych instytucjach finansowych na warunkach zapewniających stabilne funkcjonowanie i stopniowy wzrost organizacji.

Drugim problemem w przypadku spółdzielczych instytucji finansowych są sytuacje, gdzie przez pewien okres czasu popyt na pożyczki jest mniejszy za czym idzie powstanie czasowych nadwyżek. Taka sytuacja często ma miejsce w przypadku unii kredytowych, które funkcjonują przez dłuższy czas i cieszą się dużym zaufaniem wśród społeczeństwa. Środki które są inwestowane oraz dodatkowe inwestycje

All credit cooperatives and unions in all countries of the world were faced with considered problems. And they have found long ago the easiest and correct way - to come together and establish a cooperative financial institution of higher (regional) level (regional cooperative bank, united credit union etc.) for the exchange of financial resources within the region through which unions could make mutual lending and help each other in solving problems "Where can I get money?" and "Where to invest surplus funds?" (Goncharenko 2005).

These specific financial institutions of higher levels had to ensure efficiency and profitability of credit cooperatives of the first level, expand the scale of the existing cooperative financial system and always promote best practice banking experience in cooperative financial institutions and ensure adequate public oversight to protect the interests of shareholders and creditors.

Participating financial institutions of the 1st level in institutions of the 2nd level and indirectly - in institutions of the 3rd level is a crucial factor of integration or a link to form an effective and economically sustainable cooperative financial system. Only such an organization provides saving and loan cooperatives with necessary rights to participate in governance and, in addition, controls the institutions of the following levels and provides essential conditions for the functioning of the system, focusing on the interests of its members.

According to the recommendations of Austrian experts in the field of financial cooperation, for the active development of the national cooperative movement cooperative institutions of the 2nd and 3rd levels should be formed the most important tasks of which are (CreditSPb - Position of German Cooperative Union of Raiffeisen, <http://credit-union.narod.ru/newskoop19.htm>):

1. Providing liquidity and regulating the exchange of money of loan and saving cooperatives. Reserves and surplus funds of financial institutions of the 1st level should be kept in a financial institution of higher level, so that when the need arises they can be quickly returned. However, in case of a temporary shortage of money loan saving cooperatives can get help from the institution in a short time to restore liquidity. Due to this effectively and economically liquidity support of credit cooperatives of the 1st level is provided that serves the interests of their members and customers. It allows simultaneously maintain effective operational monitoring of liquidity in the whole system of credit cooperation in general.

2. Making deposits and refinancing saving and loan cooperatives. Such institutions should be able to carry out investment activities in cases when for a long period due to the large inflow of savings and low demand for credit resources there is a surplus of funds. Institution of higher level in this situation provides consulting or mediation services or creates conditions for placement of free funds on deposit. On the other hand, an important task is also to provide

członków unii sprawiają, że przekraczane są limity kwot lokowanych w ramach pożyczek w danym okresie czasu. Prowadzi to do sytuacji, w której nadwyżkowe pożyczki stają się źródłem strat finansowych dla unii, gdyż muszą one płacić odsetki od nie pracujących na siebie pieniędzy. W takiej sytuacji unie działają poprzez:

- 1) lokowanie tymczasowych wolnych środków pieniężnych na lokatach w bankach komercyjnych;

- 2) ograniczenia lokat, które bardzo obniżają odsetki płatne w odniesieniu do tych lokat;

- 3) Chwilowe pożyczki udzielane zaufanych kredytobiorcom zewnętrznym, którzy są w stanie w krótkim czasie spłacić je (w przypadku nagłego dużego wzrostu zapotrzebowania na pożyczki), płatne za korzystanie z korzystnego oprocentowania.

Wszystkie spółdzielnie kredytowe oraz unie we wszystkich państwach świata w którymś momencie natrafiły na te problemy. I dawno temu znalazły one najprostsze i najskuteczniejsze rozwiązanie - poprzez zrzeszenie się i stworzenie spółdzielczej instytucji finansowej wyższego (regionalnego) poziomu (regionalny bank spółdzielczy, zjednoczona unia kredytowa itd.) powstałej w celu wymiany środków finansowych w regionie, dzięki czemu unie mogły wzajemnie sobie pożyczać środki pieniężne oraz pomagać w rozwiązywaniu problemów „Skąd mogę pożyczyć pieniądze?” i „W co inwestować nadwyżki funduszy?” (Goncharenko 2005).

Te wyjątkowe instytucje finansowe na wyższych poziomach miały za zadanie zapewnić efektywność i rentowność spółdzielni kredytowych z pierwszego poziomu, rozwijać skalę istniejącego spółdzielczego systemu finansowego oraz zawsze promować najlepsze praktyki doświadczenia bankowego w spółdzielczych instytucjach finansowych a także zapewniać odpowiedni nadzór publiczny w celu ochrony interesów akcjonariuszy i wierzycieli.

Udział instytucji finansowych pierwszego poziomu w instytucjach drugiego poziomu oraz pośrednio w instytucjach trzeciego poziomu jest kluczowym czynnikiem integracji oraz linkiem do stworzenia efektywnego oraz zrównoważonego spółdzielczego systemu finansowego. Tylko taka organizacja może zapewnić spółdzielniom kredytowo-oszczędnościowym potrzebne prawa do udziału w zarządzaniu oraz, dodatkowo, kontrolować instytucje na kolejnych poziomach i zapewniać podstawowe warunki funkcjonowania systemu przy jednoczesnym dbaniu o dobre interesy jego członków.

Zgodnie z zaleceniami Austriackich ekspertów z dziedziny współpracy finansowej, dla aktywnego rozwoju krajowego ruchu spółdzielczego należy stworzyć instytucje spółdzielcze drugiego i trzeciego poziomu, do głównych zadań których należeć będą (CreditSPb - Position of German Cooperative Union of Raiffeisen, <http://credit-union.narod.ru/newskoop19.htm>):

1. Zapewnienie płynności oraz regulowanie wymiany środków pieniężnych między spółdzielniami pożyczkowo-oszczędnościowymi. Rezerwy i nad-

credit cooperatives with funds to refinance when they lack of their own funds for lending. In this case, the main institution uses its own financial resources or engages appropriate resources elsewhere.

3. Implementation of programs of financial development. The objective of a cooperative financial institution of the 3rd level should be attracting financial means of national and international programs into the sector of credit cooperation to use them by local cooperative institutions and their members, and their use correctly. For a long initial period it will be obviously a priority of the institution. Only through such development programs needs of cooperative group members can be covered on acceptable terms.

4. Support in management, marketing and organizational support. The overall objective of cooperative institutions of the 2nd and 3rd level is support of saving and loan cooperatives in management (e.g. development, implementation and enforcement of jointly established standards and standards of activities, while managing liquidity and risk), in marketing (e.g. the development and provision of new financial products, their introduction to the market and financial transactions), as well as concerning organizational and technical measures (e.g. the development of accounting, data processing).

National cooperative movement should first direct attention to fixing formation and functioning of financial cooperatives of each subsequent level in property and under the control of members of cooperatives of the 1st level corresponding to internationally recognized cooperative principle of creating structure "down up". This division of tasks between all parts of the financial cooperative system should be organized on the basis of the distribution of functions based on aspects related to the need for efficiency, profitability and control.

Credit unions in Ukraine are characterized by narrow specialization of possible directions of using the saved financial resources. From here is unprofitability of credit unions, which have focused not on profit but on providing credit and savings services only to their own participants. The resulting loan funds constitute income credit unions, which are directed on formation of funds and interest charge according to the amount of contributions of its members (Prudnikov 2011, p. 29).

The number of registered credit unions that accumulate free funds and give them a loan, that operate in the credit market in the period from 2007 to 2014 are given in Table 1.

wyżki funduszy instytucji finansowych z pierwszego poziomu powinny być przechowywane przez instytucję finansową wyższego poziomu tak, aby w przypadku pojawienia się potrzeby można było je szybko pozyskać. Jednakże, w przypadku chwilowego niedoboru środków spółdzielnie pożyczkowo-oszczędnościowe mogą uzyskać pomoc od instytucji w krótkim czasie w celu uzyskania płynności. Z tego powodu stosuje się efektywne i ekonomiczne wsparcie płynności spółdzielni kredytowych pierwszego poziomu, co służy interesom ich członków oraz klientów. Pozwala to jednocześnie na utrzymanie sprawnego monitoringu operacyjnego płynności w całym systemie współpracy kredytowej.

2. Zakładanie lokat oraz refinansowanie spółdzielni oszczędnościowo-kredytowych. Takie instytucje powinny być w stanie przeprowadzić działania inwestycyjne w przypadkach gdzie przez dłuższy okres czasu w skutek dużego napływu oszczędności i niskiego zapotrzebowania na pożyczki, co powoduje powstanie nadwyżki środków pieniężnych. Instytucja wyższego poziomu w takiej sytuacji zapewnia usługi konsultingowe i mediacyjne lub też tworzy warunki na ulokowanie dostępnych środków nadwyżkowych na lokatach. Z drugiej strony ważnym zadaniem jest zapewnienie spółdzielniom pożyczkowym funduszy dla zrefinansowania w przypadku braku ich własnych funduszy pożyczkowych. W takim przypadku instytucja główna korzysta z własnych zasobów finansowych, lub też organizuje takie środki z zewnątrz.

3. Wdrażanie programów rozwoju finansowego. Głównym celem spółdzielczej instytucji trzeciego poziomu powinno być przyciąganie środków finansowych z programów krajowych i międzynarodowych do sektora współpracy kredytowej w celu ich poprawnego wykorzystania przez lokalne instytucje spółdzielcze oraz ich członków. Przez długi czas, w okresie początkowym, będzie to oczywiście priorytet dla danej instytucji. Jedynie poprzez takie programy rozwojowe udaje się sprostać potrzebom członków grup spółdzielczych na warunkach akceptowalnych dla obu stron.

4. Wsparcie w zarządzaniu, marketingu oraz wsparcie organizacyjne. Ogólnym celem jaki mają przed sobą instytucje spółdzielcze drugiego i trzeciego poziomu jest wsparcie spółdzielni pożyczkowo-oszczędnościowych w zarządzaniu (np. rozwój, wdrożenie i przestrzeganie wspólnie ustalonych standardów oraz standardów działań przy zarządzaniu płynnością i ryzykiem), marketingu (np. rozwój i dostawa nowych produktów finansowych, ich wprowadzenie na rynek oraz transakcje finansowe), a także środków organizacyjnych i technicznych (np. rozwój księgowości, przetwarzanie danych).

Krajowy ruch spółdzielczy powinien skierować swoją uwagę na naprawienie, stworzenie i funkcjonowanie spółdzielni finansowych na każdym kolejnym poziomie, które są w posiadaniu lub pod kontrolą członków spółdzielni pierwszego poziomu, odpowiadającego międzynarodowej zasadzie tworzenia

struktury „z dołu do góry”. Ten podział zadań między wszystkimi częściami systemu współpracy finansowej powinien być zorganizowany na zasadzie podziału funkcji w oparciu o aspekty związane z potrzebą uzyskania efektywności, rentowności i kontroli.

Unie kredytowe na Ukrainie charakteryzuje wąska specjalizacja możliwych kierunków w wykorzystywaniu oszczędzonych środków finansowych. Stąd, nierentowność unii kredytowych, które skupiają się nie na zysku ale na zapewnieniu usług pożyczkowo-oszczędnościowych wyłącznie dla swoich członków. W rezultacie środki kredytowe stanowią dochód dla unii kredytowych, który tworzy fundusze unii a opłaty odsetkowe odpowiadają kwotom wpłat poszczególnych członków (Prudnikov 2011, s. 29).

W tabeli nr 1 przedstawiono liczbę zarejestrowanych unii kredytowych, które akumulują wolne środki finansowe oraz udzielają kredytów, funkcjonując przy tym na rynku kredytowym w okresie między rokiem 2007 a 2014.

Table 1. The number of credit unions in the State Register of Financial Institutions

Tabela 1. Liczba unii kredytowych zgodnie z Krajowym Rejestrze Instytucji Finansowych

Year-Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
number of credit institutions, together/ liczba instytucji kredytowych łącznie	834	878	816	730	691	708	739	745
in particular: credit Unions/ w szczególności: unie kredytowe	800	829	755	659	613	617	624	627

Source: formed on the basis of (Partyn 2010, p. 234), (Summary of credit unions in 2014 2015), (The activities of non-bank credit institutions in 2011, http://www.ufin.com.ua/analit_mat/strah_rynek/156.htm).

Źródło: opracowano na podstawie (Partyn 2010, p. 234), (Summary of credit unions in 2014 2015), (The activities of non-bank credit institutions in 2011, http://www.ufin.com.ua/analit_mat/strah_rynek/156.htm).

From Table 1 we can see that the number of credit institutions, in particular credit unions in 2007-2008 saved a rising trend, but in 2009, compared to last year, their number has decreased significantly. Above all, this is explained by the consequences of displays of financial crisis, a significant worsening of the solvency of credit institutions. Since 2012 the number of credit unions has started to increase again and we can observe the tendency of growing the number of these institutions until now, that testifies about the increase of necessity of the population in attracting credit resources to financing its current or capital expenditure, what's going on when the profits of population go down (its impoverishment).

Together with reducing of the number of credit institutions in 2009 comparatively with previous periods there is slowing level of business activity and slowing down the increase of indexes of the activity credit institutions. There is some increase of the results of activity in 2012, but from 2013 and until now we can see the decline of efficiency of functioning of credit unions. It is predefined by political and socio-economic events in Ukraine and decline of the level of profits of population.

Jak widać w tabeli nr 1 liczba instytucji kredytowych, a w szczególności unii kredytowych w latach 2007-2008 charakteryzowała się tendencją wzrostu, natomiast w roku 2009, w porównaniu do zeszłego roku, ich liczba znacznie zmniejszyła się. Znaczne pogorszenie się wypłacalności instytucji kredytowych jest przede wszystkim skutkiem widocznego kryzysu finansowego. Od roku 2012 liczba unii kredytowych zaczęła znów wzrastać i można zaobserwować tendencję zwiększania się liczby tych instytucji po dziś dzień, co sugeruje potrzebę społeczną w odniesieniu do środków pożyczkowych na finansowanie obecnych wydatków lub wydatków kapitałowych, co najczęściej ma miejsce gdy dochody społeczeństwa spadają (zubożenie społeczeństwa).

Wraz z malejącą liczbą instytucji kredytowych w 2009 w porównaniu do poprzednich okresów, wystąpił także spowolniony poziom działalności gospodarczej oraz spowolniony wzrost indeksów działania instytucji kredytowych. Widoczny jest pewien wzrost wyników działalności w 2012, lecz od 2013 do teraz możemy zaobserwować spadek efektywności funkcjonowania unii kredytowych. Jest to spowodowane wydarzeniami polityczno-społeczno-ekonomicznymi na Ukrainie oraz spadkiem dochodów notowanych przez całe społeczeństwo.

The analysis of the activity of credit institutions is organized on the basis of the submitted report data for 2007-2013. The results of credit institutions and the dynamics of the main indicators of their activity are given in Table. 2.

Analiza działalności instytucji kredytowych jest przeprowadzana na podstawie przekazanego raportu z lat 2007-2013. Wyniki instytucji kredytowych oraz dynamika kluczowych wskaźników ich działań przedstawione są w poniższej tabeli 2.

Table 2. Dynamics of the main indicators of credit institutions
Tabela 2. Dynamika kluczowych wskaźników instytucji kredytowych

Credit unions/Unie kredytowe	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Growth rate, % (2013 / 2007) Wskaźnik wzrostu, % (2013 / 2007)
The number of members CU, th. persons/ Liczba członków unii kredytowych, Osoby	2391,1	2669,4	2190,3	1570,3	1062,4	1095,9	980,9	-58,98
The number of members CU, having fees on deposit accounts, th. persons/ Liczba członków unii kredytowych, z opłatami na kontach depozytowych	245,3	164,0	117,0	78,9	48,0	44,9	40,3	-83,57
The number of members CU, which have existing credit agreements, th. persons/ Liczba członków unii kredytowych Osoby posiadające umowy kredytowe	561,5	578,1	423,6	343,0	249,3	254,0	233,6	-58,39
Total assets, mill. UAH/ Łączne aktywa, w milionach UAH	5261,0	6064,9	4218,0	3432,2	2386,5	2656,9	2598,8	-50,60
Loans to members CU/ Pożyczki dla członków unii kredytowych (balance at end of period), million UAH/ (stan na koniec okresu), w milionach UAH	4512,3	5572,8	3909,1	3349,0	2237,4	2531,0	2349,1	-47,94
Contributions of members of CU on deposit accounts (balance at the end of period) million UAH/ Składki członków unii kredytowych na kontach depozytowych (stan na koniec okresu) w milionach UAH.	3451,3	3951,3	2959,3	1945,0	1185,5	1287,5	1330,1	-61,46
Capital, million UAH/ Capitał, w milionach UAH	1552,0	1714,0	765,8	1117,3	942,9	1088,7	1055,6	-31,98

Source: formed on the basis of Source:(Partyn 2010, p. 234), (Summary of credit unions in 2014 2015), (The activities of non-bank credit institutions in 2011, http://www.ufin.com.ua/analit_mat/strah_rynek/156.htm).

Źródło: opracowano na podstawie:(Partyn 2010, p. 234), (Summary of credit unions in 2014 2015), (The activities of non-bank credit institutions in 2011, http://www.ufin.com.ua/analit_mat/strah_rynek/156.htm).

From Table 2 we can see that the whole system of credit cooperation, the total assets of which exceeding 2.5 billion USD, has more than 980.9 thousand citizens of Ukraine. However, for the analyzed period observed decrease of market members to 83.57% (from 245.3 to 40.3 thousand people). The sharp decrease in membership was the result of adoption of the general meeting of the unions decisions to exclude from unions persons who have violated the charter of a credit union in the part about failure to make required capital contributions to credit unions.

The volume of loans of credit unions in Ukraine in 2013 remained at the level of previous year and the average loan which was provided to one member, reached more than 11, 3 thousand UAH. In 2013 the loan portfolio of credit unions in Ukraine has increased on 4.99% (from 2237.4 to 2,349,100,000 UAH). The most popular on the market are loans for

Z tabeli 2 wynika, że cały system współpracy kredytowej, łączne aktywa z których powyżej 2,5 miliarda USD jest w rękach więcej niż 980,9 tysięcy obywateli Ukrainy. Jednak, w przypadku analizowanego okresu zaobserwowano spadek członków rynku do 83,57% (z 245,3 do 40,3 tysięcy osób). Ostry spadek członkostwa był rezultatem zastosowania się do decyzji podjętych przez walne zgromadzenia członków unii na temat wykluczenia z nich osób, które złamały postanowienie Karty unii kredytowej w części związanej z płatnościami wymaganymi składek ustalonych przez tę unię.

Ilość pożyczek udzielanych przez unie kredytowe na Ukrainie w 2013 pozostała na tym samym poziomie co w roku poprzednim a średnia wysokość pożyczki przyznanej jednemu członkowi wyniosła więcej niż 11,3 tysiące UAH. W 2013 portfolio pożyczek unii kredytowych na Ukrainie wzrosło do

consumer needs for the acquisition of equipment for home, payment for education, treatment and other social need, deal of which exceeds 64% of loans. Deposit portfolio of Credit Unions of Ukraine since early 2013 has increased on 12.19% and reached 1,330,100,000 UAH.

In terms of financial instability that covered the economy of Ukraine in early 2014, there has been some decline in the market of credit unions of Ukraine. Above all this decrease is due to the reduction of the Eastern region, where during for a long time is conducted military. All that, along with the political and socio-economic events occurring in the country, led to downtrend in Ukraine. But in the western and southern regions of Ukraine by major indicators of credit unions is still a positive trend.

For the best work of credit unions in Ukraine, in our opinion, will be effective the following measures: creating the system of stabilization and financial rehabilitation of credit unions; the introduction of insurance system and protection deposits from financial risk; organization of the credit bureau to establish a common base borrowers to reduce the percent of overdue and not returned loans; initiation of creation influential associations that will implement the rules of the functioning market of cooperative loans; establishing a rigid system of supervision and control over compliance and enforcement of the rules of activity of credit unions; creation of institutions service infrastructure, which include the responsibility to provide services to credit unions in advisory support and training.

Conclusions

Based on the above facts, we can do the conclusion that for the countries under study is typical three-level banking system, preferential loans, a variety of lending practices, methods of issuance and repayment of the loan and the use of banking services such as leasing, factoring, mortgage lending.

In this regard, it is advisable to use the experience of foreign countries to use economic levers of state support for agricultural production. Therefore, in crediting agricultural enterprises should:

- consider features of agricultural production;
- consider the principles of the legal and regulatory base;
- create state targeted programs to support the development of agricultural products;
- promote the organization of cooperative banks in Ukraine;
- develop and implement an investment mechanism of the agricultural sector, while take into account the risks;

4,99% (z 2237.4 do 2,349,100,000 UAH). Najpopularniejsze rodzaje pożyczki istniejące na rynku to pożyczki na potrzeby konsumentów na zakup sprzętu domowego, opłaty edukacyjne, choroby oraz inne potrzeby społeczne, których udział przekracza 64% pożyczek. Portfolio lokat Unii Kredytowych Ukrainy wzrosło o 12,19% od 2013 roku i osiągnęło wartość 1,330,100,000 UAH.

W odniesieniu do niestabilności finansowej, która charakteryzowała gospodarkę Ukrainy na początku roku 2014 odnotowano pewien spadek na rynku unii kredytowych Ukrainy. Ten spadek jest przede wszystkim spowodowany zmniejszonym udziałem rejonu wschodniego w którym przez dłuższy czas trwały działania wojskowe. Wszystko to, a także wydarzenia polityczno-społeczno-gospodarcze mające miejsce w kraju, doprowadziły do tendencji spadkowej na Ukrainie. Jednak w przypadku zachodnich i południowych regionów Ukrainy główne wskaźniki unii kredytowych wykazują nadal utrzymującą się pozytywną tendencję.

Najlepszym rozwiązaniem dla działalności unii kredytowych na Ukrainie w opinii autorów będą następujące środki: stworzenie systemu stabilizacji i odnowy finansowej unii kredytowych, wprowadzenie systemu ubezpieczenia oraz ochrony lokat przed ryzykiem finansowym; organizacja biura kredytowego w celu ustanowienia wspólnej bazy kredytobiorców aby ograniczyć procent przeterminowanych i niezwracanych pożyczek; inicjacja utworzenia wpływowych stowarzyszeń, które wprowadziłyby zasady funkcjonowania rynku pożyczek spółdzielczych; ustalenie twardego systemu kontroli oraz kontroli zgodności oraz egzekwowania zasad działania unii kredytowych; stworzenie instytucji infrastruktury usługowej, które byłyby odpowiedzialne za świadczenie usług na rzecz unii kredytowych w zakresie wsparcia konsultingowego oraz szkoleniowego.

Podsumowanie

Zważywszy na wszystkie powyższe fakty można stwierdzić, że w przypadku krajów o których była mowa funkcjonuje 3-poziomowy system bankowy, preferencyjne pożyczki, różnorodność praktyk pożyczkowych, metody wydania i spłaty pożyczki oraz wykorzystanie usług bankowych takich jak leasing, factoring, pożyczek hipotecznych.

W tym zakresie warto byłoby wykorzystać doświadczenie państwa zagranicznych w użyciu dźwigni gospodarczych wsparcia państwowego dla produkcji rolnej. Dlatego przedsiębiorstwa rolne w zakresie kredytowym powinny:

- brać pod uwagę cechy produkcji rolnej;
- brać pod uwagę zasady obowiązującego prawa i regulacji prawnych;
- utworzyć programy ukierunkowane na państwo w celu wsparcia rozwoju produktów rolnych;
- promować organizację banków spółdzielczych;
- rozwijać i wdrażać mechanizm inwestycji sektora rolnego biorąc przy tym pod uwagę ryzyka;

- encourage the development of long-term loans, mortgage loans, concessional loans;
- provide a unified system of credit cooperation.

Thus, the use of foreign experience in the organization and functioning of cooperative-type financial institutions in agriculture for Ukraine can be a significant push in the exit from the crisis and sustainable development of the agricultural sector of economy.

The system of cooperative banks, common in Europe, has high trust among the population is stable and resistant to financial shocks, promotes the development of the agricultural sector. Thus, the study of foreign experience, especially German, French and Polish cooperative banks, indicates that the positive role in the global financial crisis play cooperative banks. In Ukraine the possibility of establishing cooperative banks required by law, but no such bank was not registered. This model of banking can be applied in Ukraine on the basis of public assistance, the use in legislation process of international experience of leading countries to create cooperative system of banks.

- promować rozwój pożyczek długoterminowych, pożyczek hipotecznych, pożyczek preferencyjnych;
- zapewnić ujednolicony system współpracy kredytowej.

Stąd, wykorzystanie doświadczenia zagranicznego w organizacji i funkcjonowaniu instytucji finansowych typu spółdzielczego w rolnictwie na Ukrainie mogłoby być mocnym bodźcem dla wyjścia z kryzysu oraz początkiem zrównoważonego rozwoju sektora rolnego gospodarki.

System banków spółdzielczych, popularny w Europie, cieszy się dużym zaufaniem społeczeństwa, jest stabilny i odporny na drgania rynkowe, a także promuje rozwój sektora rolnego. Dlatego, praktyka zagraniczna, zwłaszcza na przykładzie niemieckich, francuskich czy polskich banków spółdzielczych wskazuje na pozytywną rolę odgrywaną przez banki spółdzielcze w zwalczaniu globalnego kryzysu finansowego. Na Ukrainie możliwość utworzenia banków spółdzielczych jest prawnie uregulowana, jednak jak dotąd żaden taki bank nie został zarejestrowany. Taki model bankowości mógłby być zastosowany na Ukrainie przy wsparciu publicznym oraz przy wykorzystaniu zagranicznego doświadczenia wiodących państw z spółdzielczym systemem bankowym w procesie legislacyjnym.

References/Literatura:

1. *CreditSPb - Position of German Cooperative Union of Raiffeisen*, Federal Republic of Germany, <http://credit-union.narod.ru/newskoop19.htm>, (data dostępu: 10.09.2014).
2. Goncharenko V.V. (2005), *Analytical report on the design of a credit cooperation in different countries*, <http://minfin.kmu.gov.ua/control> (data dostępu: 15.02.2006).
3. Partyn G.A. (2010), *Problems of credit unions in the economic crisis in Ukraine*. Scientific Herald NLTU Ukraine. Vol. 20.8, pp. 232-236.
4. Prudnikov A. (2011), *Basic principles of the Credit Unions of Ukraine in modern conditions*. Scientific Herald: Finance, banks, investment. No. 2, pp. 28-31.
5. *Summary of credit unions in 2014* (2015), Bulletin of Credit Unions of Ukraine. No. 1 (59), pp. 2-22.
6. *The activities of non-bank credit institutions in 2011*, http://www.ufin.com.ua/analit_mat/strah_rynek/156.htm, (data dostępu: 10.11.2015).

Submitted/ Zgłoszony: March/ marzec 2015

Accepted/ Zaakceptowany: November/ listopad 2015